СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 134. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 10-го червня 1940. No. 134. Jersey City, N. J., Monday, June 10, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДАЛЬША ПРОДАЖ ЗБРОЇ АЛІЯНТАМ

ВАШИНҐТОН. — За літаками і крісами департамент війни, за згодою президента, рішився продати аліянтам тисячі 75 міліметрових полевих гармат, які в останній війні показались найуспішнішою зброєю проти повзів. Ці гармати коштували колись Америку 200 міліонів долярів. Тепер Америка не лиш, що на них не втратить, але подвійно заробить, бо фабриканти, які є посередником між урядом і аліянтами, за ті гармати дають кредиту на 400 [...]онів долярів; себто зобовязуються на останню [...] виробити для американської армії нових мо[...]их гармат.

[...]ДО. — До фабрики літаків Куртіс-Врайт [...]вають нові военні літаки, які повертає фабри[...]риканська фльота, а які будуть вислані негай[...] Европи. Тих літаків вже злетілось там коло [...]. А все нові прибувають. Знавці кажуть, що [...]сіх пунктів у Злучених Державах Америки ви[...]ить до Европи, для аліянтів, коло сотки літаків [...]дня. Аліянти дотепер замовили в Америці літа[...]в на поверх біліона долярів, в числі коло вісім тисяч ріжного роду літаків.

ФОРД БЕРЕТЬСЯ ДО БУДОВИ ЛІТАКІВ.

ДІТРОЙТ. — Генрі Форд вислав телеґраму до департаменту війни, щоб той вислав йому модель одного военного літака, такого, який найбільше потрібний для оборонних сил Америки, а він буде докладати старань, щоби будовою літаків причинитись чимсь до збройних сил Америки. Йому відразу висланого „гончого літака", разом з механіком, що вияснить всі тайни. Як відомо, Генрі Форд недавно заповів, що колиб було цього конче треба, він міг би виробити тисячу военних літаків на день.

Фабрика Крайслера заповіла, що до кількох наступних тижнів вона буде приспосіблена до будови повзів. Повзи будуть виходити в такій самій скорости, в якій тепер виходять автомобілі. Зновуж Компанія Дженерал Моторс заповіла, що підготовляється до будови военних моторових возів.

РОЗМОВИ ПРО ПРИМУСОВУ СЛУЖБУ.

ВАШИНҐТОН. — Редакційна стаття в „Н. Й. Таймсі" про примусову військову службу в Америці викликала в Вашинґтоні широкий відгомін. Назагал одобрюють ту статтю. Навіть президент Рузвелт, запитаний ґазетярами на пресовій конференції, що думає про ту статтю, відповів, що він читав лиш частину з того, але те, що прочитав, одобрює. В подібний спосіб одобрив секретар війни Вудрінґ, секретар хліборобства Валес та багато конґресменів. З другого боку є багато таких конґресменів, які бояться про цю справу тепер говорити, бо це рік президентських виборів.

ЩЕ ОДИН КОРАБЕЛЬ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент фльоти вислав ще одного военного корабля до Полудневої Америки, кружляка „Вішіту". Офіційне пояснення тої висилки є таке, що цей корабель начеб то їде в ціли добросусідських відвідин. Але неофіційно висилку корабля пояснюють тим, що німці, при помочи прихильних їм елементів, в деяких краях Полудневої Америки хочуть потворити тайні бази для своїх субмарин.

ІТАЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ХОВАЮТЬСЯ ПО ПОРТАХ.

НЮ ЙОРК. — Італійські торговельні кораблі дістали нагло приказ не виїздити на широке море, тільки ховатись до невтральних портів. Багато з них вже сховалось до американських, та полудневоамериканських портів. В самім Ню Йорку сховалось шість більших італійських кораблів. Це уважають за знак, що Італія справді в найближчих днях думає вступати в війну. Але загадкою лишається те, що американські порти на думку італійців, є для них безпечними.

ПОПРАВКИ ЗАКОНУ ВАҐНЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес більшістю голосів ухвалив поправки до закону Ваґнера, на основі якого створився і працював комітет взаємовідносин праці. Поправки в загальному вийшли на користь фаховим юніям, зорґанізованим в Американській Федерації Праці. Відтепер промислові юнії, зорґанізовані в Конґресі Промислових Орґанізацій, не будуть фаворитовані. Там, де є спір, котра юнія має перевагу, відбудеться голосування робітників. В зміні також вставлено точку, що дозволяє усунути з праці тих робітників, які нищать фабричне майно, та йдуть на „сідаючий страйк".

ДОЛЯ ДОМОВИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Апеляційний суд станув на становищі, що домові робітники, як сторожі, замітальниці і т. п., заняті в компаніях, що з черги займаються міжстейтовим бизнесом, самі не належать до між стейтових робітників, тому їх не охоплює закон найменшої плати і висоти годин праці.

ЕДҐАР ГУВЕР ЗАПЕРЕЧУЄ

ВАШИНҐТОН. — Заява Рузвелта, що в звязку з боротьбою з елементами „пятої колюмни" треба сподіватись багато арештів, заперечував вже головний прокуратор Джексон, а тепер до того заперечення прилучився Едгар Гувер, голова федеральних аґентів. Він сказав, що слова президента не означають якихось масових арештів та засилання людей до концентраційних таборів.

СЕРЦЕВІ ЗАНЕДУЖАННЯ Й СОН

На річних зборах Американського Союзу Промислових Лікарі і Хірурґів, що відбулися минулого тижня в Ню Йорку, прочитав д-р Артур Мастер, лікар відділу серцевих недуг у шпиталі Мавнт Синай у Ню Йорку, реферат про серцеві недуги, що проявляються здержанням струму крови серця.

Він підняв у своїм рефераті факт, що цей рід занедужань трапляється часто підчас сну або спочинку. Він робив з цього висновок, що смерть від цеї недуги не є вислідом надірвання серця.

Він уважає розслід цеї недуги дуже важною справою, бо вона є одною з головних причин смертей у цьому краю, бо на неї одну вмирає тут річно від пів міліона до міліона осіб.

ФАШИСТИ В АМЕРИЦІ ДІЯЛЬНІ

Ґольфредо Панталеоні, бувший голова Італійської Туристичної Інформації в Ню Йорку, каже, що Німеччина й Італія приготовляють в Америці свої орґанізації на якусь протиамериканську акцію на випадок вступлення Америки до війни.

Він каже, що й Гітлер і Мусоліні покладаються сильно на ці ґрупи головно з огляду на рішуче протифашистівське наставлення американської публичної опінії.

АЛЕ ВСЕТАКИ, ВОНИ НІМЦІ...

БЕРЛІН. — Джордж Аксельзон, американський кореспондент, що перебуває при німецькій армії, пише про те, що діється на занятих німцями французьких землях. Каже, що німецькі жовніри це самі молоденькі хлопці, років 20. Поводяться з населенням дуже добре. І французи не відносяться до них зле. Одна жінка сказала йому, що ті хлопці навіть симпатичні, але, додала вона, вони всетаки німці...

СЕБЕГУБЕЦЬ МАЛОЩО НЕ ВБИВНИКОМ

З 11-го поверху будинку „Піпелс Нешенел Бенк" у Пасейку, Ню Джерзі, кинувся в пятницю зо себегубним наміром Бернард Костер, 56-літній бувший касієр одного банку в Ґарфілді, Ню Джерзі. Падаючи на землю, він малощо не впав на одного прохожого.

ПРОБУЮТЬ СЕРЦЯ ЖОВНІРІВ

Щоби не пускати до французької армії жовнірів з недужим серцем, які через те могли би легко стати нездібними до военної служби, французькі військові лікарі придумали низку проб. Признаками недужого серця вважають вони: короткий віддих, умучення, заворот голови, біль у грудях, биття серця.

Жовнірові наперед кажуть вибивати такт зо скорістю двох кроків на секунду через одну мінуту, при чому лікар дивиться, щоби він підносив ногу високо догори. Потім числять скорість його пульсу через чверть мінути, а потім по кождій мінуті, аж поки биття його серця не вернеться до нормальної скорости. Коли пульс у першій чверті хвилини доходить до 160 ударів на мінуту або не вертається до нормального стану перед упливом 6 мінут, жовніра вважається за такого, що не надається до військової служби підчас війни.

НЕ ЗВАЖАЮТЬ НА ВТРАТИ

ПАРИЖ. — Німецькі успіхи на фронті пояснюють між іншим тим, що німці наступають без огляду на людські втрати. І ті втрати мають бути величезні.

ЗГИНУВ ПІД УЛИЧНИМ ПОЛИВАЧЕМ

Чотиролітній хлопчина, Джосеф Ліотта, попав у Брукліні під міський поливач улиць і згинув під заднім колом. Поліція арештувала візника поливача, але розслідивши справу й переконавшися, що дитна поховзнулася й впала під колеса, при чому візник не був нічим винуватий, пустила його на свободу.

ЖИТТЯ ДОРОЖІЄ

За розслідами Громадянського Бюра Урядового Розсліду, річні життєві кошти в місті Ню Йорку зросли в порівнанні зпопереднім роком на півтора проценту.

За обчисленнями цеї аґенції, робітнича родина, зложена з 4 осіб, потребує на рік на прожиток $1,412.

ВУЛЬКАН ПОЧИНАЄ РУХАТИСЯ

Вулькан Мавна Льоа коло Гонолюлю, на Гавайських островах, котрий вибухає від семи місяців, почав останніми днями ще живіше рухатися. В ночі з гори піднімається огненний стовп до висоти тисячі стіп.

Лява йде з вулькану трома струями.

РОЗВЯЗАННЯ НІМЕЦЬКО-КАНАДІЙСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Німецько-Канадійське Товариство при вул. Мавнтейн і МекҐреґор в Винніпеґу оповістило 23. травня, що замикає своє мешкання і розвязується.

Товариство було не-політичне, а допомогове і удержувало клюб. Складалося переважно з австрійських німців і було засноване в 1906 р. Екзекутива запевнила уряд Канади, що його члени були лояльними громадянами Канади, але товариство розвязують в інтересі загального спокою.

АРСЕНАЛИ В ПОВНІЙ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Американські военні арсенали перейшли на три-шифтову працю, в якій праця відбувається впродовж 24 годин на добу.



ВТЕЧА З ПЕКЛА.
Англійські жовніри втікають перед німцями на англійські кораблі коло Дюнкерки.

БЕНЕШ ПЕРЕМОВЛЯЄ СТАЛІНА НА СТОРОНУ АЛІЯНТІВ

ЛОНДОН. — Американський кореспондент подає, що в Лондоні нема від довшого часу д-ра Едварда Бенеша, бувшого президента Чехословаччини. Тепер мало виявитись, що він є у Москві, куди зістав висланий у спеціяльній місії, подібній до тої, з якою їде сер Стефорд Крипс, новоіменований британський амбасадор до Советів. Бенеша вислано, як твердить згаданий кореспондент, як того, що є відомим симпатиком Росії, та що завжди був у добрих зносинах з Советами. Тепер Бенеш намагається в Москві працювати в тому напрямі, щоб відвернути Сталіна від союзу з Гітлером і перетягнути його на сторону аліянтів.

РУМУНІЯ І СОВЄТИ.

БУКАРЕШТ. — Слідна поправа відносин між Советами і Румунією. Причина має бути та, що Совети не хочуть ніяких змін на Балкані, а того самого хоче теж і Румунія. Кажуть, що Москва висилає тепер свого посла до Букарешту. А, як відомо, такого посла не було в Румунії на протязі майже трьох останніх літ, себто від часу, коли десь „зник" советський дипльоматичний урядовець, відомий Т. Буденко, в 1938 р.

ПІДСТАВИ ДО ЗАМИРЕННЯ ІТАЛІЇ З ФРАНЦІЄЮ.

РИМ. — „Ресто дель Карліно" пише про можливости замирення Італії з Францією. І підкреслює, що першою умовою мусить бути замирення Франції з Німеччиною. Аліянти, пише цей часопис, мусять віддати Німеччині давні її кольонії й заплатити їй те, що її коштувала війна. Знову Італія має дістати Корсику, Ніццу, Савою, Туніс і Жібуті, а також мають бути їй повернені кошти военної підготовки.

СЕЛАСІ НА ОВИДІ.

РИМ. — В урядових колах твердять, що в британській кольонії Кенія формується етіопське військо під проводом бувшого етіопського короля Гейль Саласі, або когось з його відпоручників. Це на випадок, колиб Італія виповіла війну аліянтам, зглядно Франції.

В ЮГОСЛАВІЇ ПОЛЕГЧАЛО.

БІЛГОРОД. — Італія вицофала більші військові сили з фіюмської округи. Це вважається Югославією за познаку, що Італія не хоче поширення війни на Балкан. Супроти того Югославія розпустила домів 120,000 резервістів.

РОСІЯ І ТУРЕЧЧИНА.

ЛОНДОН. — Совети станутъ по стороні Туреччини на випадок, колиб Італія хотіла передертись через Дарданелі на Чорне море. Обидві держави погодились спільно боронити як Дарданелі так і Чорне море.

„ЗГІДНО З ПЛЯНОМ".

БЕРЛІН. — Менш більш так звучать военні комунікати останніх днів. Не одного це дуже дивує, бо звичайно в таких комунікатах подавалося дуже обширні звіти про німецькі успіхи, як і те, куди зайшли німецькі війська.

ВІДГОРОДИЛИ ЖИДІВСЬКЕ ҐЕТТО.

ВАРШАВА. — Німецька влада цілковито відгородила жидівські дільниці Варшави від решти міста. Біля огорожі стоять вратові. Умотивовано це тим, що в деяких жидівських дільницях бушує тиф.

ПРОСЯТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОМОЧІ.

ПАРИЖ. — Ева Кюрі, дочка славної Марії Кюрі, що недавно обізджала Злучені Держави, а тепер обізджає французький фронт, відзивається до Америки і каже, що всюди в Франції, головно серед вояків, підносяться голоси, що благають Америку вислати Франції якнайскорше й якнайбільше літаків, бомбовозів і повзів.

„ПЕКЛО".

ПАРИЖ. — Так називають французькі офіцири і вояки те, що діється тепер на фронті. Кажуть, що іншого слова нема, щоб можна хоч сяк так окреслити ту дику боротьбу, що іде між німцями і французами.

НЕ УСТУПАТИ!

ПАРИЖ. — Найважніша річ для французів, це — видержати! Не уступати з місць, хіба на приказ влади. Таке виходить з приказів ґен. Вейґана, начального команданта аліянтських військ у Франції. І як виходить з його подяки, то видно, що воно так дійсно є. Французи цофаються тільки тоді, коли приходить приказ покидати позиції.

БРОШУРА ПРО ГІТЛЄРА І ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

ПАРИЖ. — Французьке міністерство інформацій видало брошуру, в якій, на підставі тайних документів, що їх мали дістати французькі аґенти, оголошується, що Гітлер, як виграє війну з аліянтами, звернется проти Злучених Держав.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СКРІПЛЯТИ УКРАЇНСТВО

Хочемо в Америці прислужитись Україні. Прямуємо до цеї ціли ріжними шляхами. І так треба, бо й не завжди можливо одним способом помагати. Це останнє ясне кожному, що хоче брати під увагу хочби теперішні, так би сказати „передвоєнні" обставини, як і те, що ми цілком відтяті від звязку з українськими землями. Та якби відносини не уложились в Европі, нам здається що Україна ще довго потребуватиме помочі з боку американських українців. Проф. Менінґ, коли говорив в Клівленді про сучасне положення українського народу, цілком отверто заявив, що тут роджене українське покоління, себто в Злучених Державах і Канаді, повинно вже тепер приготовлятись до того, що тут на американській землі треба буде можливо рятувати українську культуру. Очевидно, що до цеї праці треба буде притягати і американців. А щоб цього доконати, є над чим думати...

Не хочемо глядіти на українську будучність в Америці надто чорно, але не глядимо й рожево. Коли ж застановлятись над тим, щоб не пропадало в Америці українство, то зрозуміємо, яку велику прислугу роблять цій справі такі події, як от отворення Українського Культурного Городу в Клівленді. До політичної сторони української справи можуть ставитись американці всіляко, особливо, коли виросли під впливом пропаґанди, ворожої Україні. Зате інакше є з українською культурою, з українськими мислителями чи мистцями, з українськими поетами, письменниками і вченими. Ось і тому, коли нам удається тут і там осягати щось з цього боку, то можемо казати, що ми щось зискуємо як для України так і для цього, щоб жило українське імя і тут, в Америці.

Є ріжні способи, як осягати того роду успіхи. Не всюди мусить бути зараз Український Культурний Город! Але зате принайменi в більших американських містах повинні бути по парках статуї Шевченка, Франка, чи Лесі Українки. Нам здається, що бюсти наших велитнів повинні знаходитись принаймні в найбільших американських музеях. А це можна легко зробити, бо маємо між собою такого великого мистця як Олександра Архипенка, що має славу і в Америці. Значить, що можемо американсько-українськими мистецькими руками залишити тепер в Америці такі памятки, що мусять звертати на себе увагу культурного американського світу. Знову про те, що вони матимуть вплив на дальші американські покоління українського роду, то хіба вже не треба писати. Нам іде головно про те, щоб освідомлювати широкий американський загал щодо української справи. А підходити до цього з культурного боку є найкраще тому, бо тим шляхом можна викликати ще найбільше зацікавлення. А так є, що хто зацікавиться українською культурою, той скоро пізнає і політичний бік справи.

ІТАЛІЯ І ВІЙНА

Італія не є готова до довгої війни. Так каже британський журналіст Ворд Прайс, що перебував довший час в Італії, а недавно вернув до Лондону. Прайс є автором книжки п. н. „Знаю тих диктаторів". А він їх таки знає, бо мав часті розмови з Гітлером, Мусолінієм і многими націстівськими і фашистськими провідними людьми. Спостереження Прайса щодо цього, чи Італія готова до війни, поширив Союз Північно-Американських Часописів.

Спершу Прайс подає дещо про збройну силу Італії.

Італійська фльота є добра, згідно зо словами Прайса; її армія лихо заосмотрена; її повітряна сила перестаріла; її воєнні ресурси невистарчаючі. Тому питається він дальше, чомуж проте державний муж, з найбистрішим політичним умом на світі, носиться з наміром такого ризика? І відповідає, що це діється тому, бо Мусоліні вірить, що Гітлер виграє війну і тому хоче взяти участь у поділі добичі з його побіди.

Дуче ніколи не укривав перед своїм товаришем диктатором, що Італія є ще неприготована до війни. Коли Гітлер, у травні 1939 р. намовляв Мусолінія перемінити вісь Рим—Берлін у мілітарний союз, вмовляючи в нього, що британська ґарантія, дана Греції, є початком аліянтського „обкруження" Італії на Середземнім морі, Мусоліні поставив умову, що його зобовязання може мати силу доперва по упливі трьох років.

Одначе Гітлер нетерпеливився. Він думав, що зможе заняти Польщу без всяких більше неприємних наслідків, так, як це було з Чехо-Словаччиною. Міністер закордонних справ фон Рібентроп не запереставав його запевнювати, що Британія ніколи не буде воювати. Фірер рішив зарикувати і викликав загальну війну.

Для Британії, якщоб Мусоліні прилучився до неї, італійська фльота була би найбільше загрозливою зброєю якуб вона посідала. Вузькі води Середземного моря, лиш 300 миль широкі, з італійськими морськими базами по обидвох сторонах і укріпленим островом Пантелярія по середині — представлять ідеальні умовини до розвинення діяльности найбільшої субмаринової фльоти на світі зо 110 чи 125 підводними човнами і для фльотиль зо сило 40 миль на годину на поверхні води, щодо яких італійці є спеціялісти. Яких 90 підводних лодок, які Прайс бачив при перегляді фльоти, улаштованім для Гітлера в Неаполі в 1938 р., відзначилися незвичайним вишколом у маневруванню. Вони всі в одній хвилі занурялись, зміняли біг на 90 ступнів під водою, і випливали водночас з води між рядами надпливаючої фльоти, яка везла Мусолінія та його гостей.

До чотирьох старих воєнних кораблів і 20 кружляків, які до того часу творили головну силу італійської фльоти, додано на протязі останніх тижнів могуче скріплення, яким є два нові воєнні кораблі, поємности по 35,000 тон, що заосмотрені є девятьома 15 цалевими гарматами; два інші воєнні кораблі будуть спущені і докінчені. Італійської фльоти не треба тому ніяким чином не доцінювати. Та фльота є більше протиаліянтська як армія в своїм настрої. Датується це від часу, коли Британія зробила морську демонтрацію проти Італії на Середземнім морі в часі етіопської кампанії.

Мілітарні приготування Італії не поступили багато вперед. Відоме, що ґенерали заявили Мусолінієві з притиском, що італійська армія не є готова до війни. Це потвердив звіт маршала Кавілля воєнного ветерана. На початку теперішньої війни його вислано на спеціяльну інспекційну обїздку, а вислідом її було, що він поінформував Дуче, що армії бракує тяжкої артилерії, гармат проти літаків, гармат проти повзів, чобіт і уніформів.

Один італійський технік, що є добре обзнайомлений зо станом речей, мав сказати Прайсові, що Італія має лиш 1,800 гармат проти літаків, включаючи 450 недавно висланих їй з Німеччини. До війни проти західньо-европейської потуги потребує вона 10,000 гармат.

Теперішня війна була причиною, що „дуче" одержав неприємні повідомлення про стан італійської повітряної фльоти. Самозрозуміле що від довшого часу будується масово нові літаки для цеї фльоти, та що ті літаки найновішого стандарду. Але мабуть Мусолінія впровадили в блуд підчинені йому урядовці щодо числа літаків, які дійсно готові до вжитку.

Дуче, причаливши раз до одного аеродрому, зажадав, щоб показати йому бомбовики Савоя-Марчетті, які, як офіційно зазначено, мали там бути стаціоновані. Показалося, що вони існують хіба на папері!

Це відкриття спричинило, що ґенерал Вале, італійський міністер авіяції, втратив своє становище. Тепер. говорять, що ведеться в Італії будова нових літаків, та що їх будується 600 місячно.

Також середники, запобігаючі нападові літаків, якби не існували; протиґазових масок нікому не видано, нема охоронних забудовань проти літакових нападів; також виставлені на літакові напади міста в північній Італії не мають видимої охорони в виді АА батерій або бальонових барієр (перешкод).

Хоч Італія має подостатком людської сили до оборони, то одначе дається там відчувати велика недостача припасів. Тому, в часі довгої військової кампанії, Італія булаб розгромлена морською бльокадою.

Вона не має цілком міди потрібної для ведення війни. Вона добуває зо своїх власних копалень лиш 1,500,000 тон вугілля на рік. При воєнній діяльности її промислів вона потребуватиме 20,000,000 тон. Вправді Німечина обіцяла доставити їй 12,000,000 тон вугілля річно залізницями, одначе це є дуже сумнівне чи потрапить вона в часі війни доставити їй стільки, що обіцяла. Подорожники, що прибули з Німеччини до Італії оповідали Прайсові, що бачили як розбиті ваґони німецьких залізниць лежали побіч залізничих шляхів. Таксамо Італія має замало заліза.

Щодо продукції експльодуючих матеріялів, то їх виробляється в Італії найбільше 200 тон денно, підчас коли воєнні запотребування тих матеріялів виносять 1,000 тон денно. Щодо ґазоліни, то Італія імпортувала великі кількости, як тільки зачалася війна. Великі резерви моторового палива, мяса й кукурудзи нагромаджено в великій скількости в часі останніх девяти місяців. Тому, коли Італія моглаб вести війну, то тільки тоді, коли це булаб коротка війна.

ФРАНЦІЯ ОСТАЛА САМА

Німецька воєнна машина пущена на Париж. Около 45 німецьких дивізій, піддержані тисячами літаків, повзів та моторизованих частин начали наступ на 125-милевій лінії між Англійським Каналом та рікою Езною.

Нема найменшого сумніву, що Франція мусить воювати сама з потужною німецькою масою. Чорчіл у своїй промові отверто сказав, що по „великому нещасті" у Фляндрії, „це буде фізично неможливо для Англії дати значну поміч Франції, що найменше під теперішній час".

Виходилоб, що Анґлія втратила дуже багато в Бельґії, бо за самими словами анґлійського премієра, як також міністра Ідена, тільки незначна частина з цілої анґлійської армії вернула до Анґлії.

Хто знає французький нарід та відвагу французького жовніра, той певно не буде сумніватися в найвищі зусилля Франції, щоб здержати німців. Але, тут ходить не про відвагу чи жертву, але про чисто фізичну силу й перевагу.

Якаж є пропорція сил, коли приймемо за правдиве те припущення, що Франція змушена покищо сама воювати проти Німеччини? Найновіші обчислення в тому напрямі дають Німеччині перевагу в людях 3:2 над Францією. Щодо повзів німці мають перевагу у відношенні 3:1, а в літаках 4:1. Німеччина має мати 3,500,000 війська, а Франція 2,700,000; німці мають около 8,000 літаків, а Франція лиш 2,750. Повзів німці мають около 6,000, а французи тільки 2,500.

Розуміється, ці числа цілком виключають Італію, яка, як всі зовнішні познаки показують, готова з Францією воювати.

Коли ходить про число війська, то тут не входять в рахубу резерви, якими можна доповнювати збройні сили, залежно від потреби та можности узброєння. В останній світовій війні загальне число мобілізованого війська Франції виносило 8,410,000, Англії 8,904,000, Німеччини 11,000,000 а Італії 5,615,000.

Стан витворений у Фляндрії, дуже заохочує німців. Як доносять кореспонденти з Лондону, то анґлійські військові лідери отверто твердять, що французька армія сама мусить держати т. зв. оборонну лінію Вейґана. Ця лінія, це нові укріплення, збудовані поспішно, тоді, коли німецька армія була вже в Бельґії.

Якщо німецька армія продреться через ці укріплення, тоді Париж є безпосередньо загрожений, бо терен є майже рівний, так, що тоді дуже важко буде здержати німецькі повзи та моторизовані відділи.

Ці самі джерела (анґлійські) подають, що не всі анґлійські війська вицофалися з континенту. У Франції є ще т. зв. полудневі Британські Експедиційні Війська, які крили праве крило фронту Ліль-Намур. Одначе британійська армія як цілість, не буде тепер брати участи в обороні лінії Вейґана. Співпраця з французькою армією полягатиме тільки на кооперації летунства та фльоти.

І так Франція, ненадійно ізольована від свого могутнього союзника, стоїть сама перед обличчям німецького Марса.

ЗДОБУТТЯ ДУНКІРКУ

Американський журналіст Джордж Аксельзон, що в хвилині здобуття французького порту Дункірку з боку німецьких сил, був у тім місті і все бачив, описує картини цього здобуття. Він каже, що те невелике, колись чепурне французьке місточко, що ще кілька тижнів тому жило і раділо життям, тепер обернулось у купу руїн та попелу. Крім того воно обернулось у кладовище затоплених кораблів, та тисячів розбитих повзів, моторових возів, гармат, скорострлів і летунських кістяків.

По вулицях, чи точніше по тих згарищах, де колись стояли доми, розкидані також тисяці вояцьких і цивільних трупів.

Від пекучого сонця вони скоро псуються і разом із задухою, що твориться через тліючі доми, витворюють невимовно прикру атмосферу.

На одній вулиці Акселз[on] подибав сцену, якій при[...] тив більше місця в своїм [ре]портажі: коло вбитого [...], якого обличчя почорні[ло і] змінилось не до пізнання [...] но чував пес, фокстерієр[...] на мама булаб не пізна[ла те]пер свого сина. Але пес [знав,] що це труп його пана і н[е хо]тів відходити від нього [ні на] крок. Він сумно споглядав тіло і не хотів навіть приня[ти] корму, який Аксельзон йому подавав. Коли він за якийсь час повернув знову на це місце, то побачив, що пес далі сидить біля свого пана, а тільки змінив дещо свою позицію, бо від голови трупа перейшов до ніг і там чував.

Були інші зворушливі сцени, які потрясали людським почуваннями. Люди, які чудом спаслись від пекольного бомбардування, повилазили на вулиці і на осліп ішли до тих місць, на яких, за їх обрахуванням, стояли колись їх доми. Всі ґірко ридали — вояки, цивільні, чоловіки, жінки, діти.

В часі кількадневої облоги німці впакували вте місто сотки тисяч бомб, ґранатів і міліони крісових куль. Наука, що станула на услуги нищення, задемонструвала себе в „повному блеску". Знавці кажуть, що це тільки початок ось такого европейського знищення. За містами Бельґії, Голяндії і північної Франції, підуть інші міста, а також столиці, Париж, Лондон, Берлін.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(66)

Невеличка це річ здається тих 500 чоловіка, що з Хмельницьким на Низ подалися. Та коли це зважити, з якої потуги та з якою надією бунт піднято, кожний признати мусить, що тих 500 з конспірації всіх полків козацьких і цілої країни бунт підняли.

Король гамував гетьмана як міг, але він, у щасливу свою зорю задивлений, заслуги свої перед Річ Посполитою перечислюючи, писав:

— „Колиб я не поспішився, повсталаб невгасима пожежа на Україні. Один тільки князь воєвода руський від підданих своїх кілька тисяч самопалів забрав, не кажу про інших, а вся та стрільба з людьми до Хмельницького належати мала. Колиб справам було в завязку не перешкодилося, колиб гармати по ріжних місточках не пібралося й у тому козацької своєволі не випередило, сама Ваша Королівська Милість зволиш подумати, що з того вийшло би?"

Скривився король, про стрільбу й гармату гетьманом реквіровану читаючи й вус шарпаючи дивився з острахом, як те все, що він стільки літ будував, на що він стільки свого й чужого золота видав, падало під ударами гетьмана. В пору до таємниці не припущений, продовжав Потоцький свій воєнно-політичний виклад:

„Я рушив з місця, аби пострахом бунт придавити й дотепер козаки ні одної каплі крови від військ Вашої Королівської Милости не вронили й не вронять, коли упокоряться. Але той необачний чоловік Хмельницький не дає себе позискати ласкавістю, але явно показує, куди його амбіція несе. Тепер поважився кілька сот татарів на цей бік перепровадити, аби сторожі наші зганяли, аби своєволя без перешкоди до нього збігалася. Борони Боже, аби на Україну вступив, тисячі негайно в сотні тисяч перемінилися би і малиб ми багато роботи з тими своєвільниками. Високі є Вашої Королівської Милости рації, які подавати зволиш на відвернення того нещастя: аби своєвільним на море шлях отворити. Вважаю і я за річ потрібну позволити козакам на море, але одні човни ще не готові, а другі до морської баталії неспосібні. Одні я, по приказу Вашої Королівської Милости, кінчати приказав, другі на місце непригожих будуть виконані. Та для того потреба, щоб козаки приборкані в належному порядку, коли потреба Речі Посполитої й воля Вашої Королівської Милости того вимагати буде, були на море виправлені, бо інакше, з морської виправи вернувши, підіймуть бунт невгасимий, а тоді, бажаючи їх при ординації Речі Посполитої задержати, матимем і турків ображених і татар падких і козаків своєвільних проти себе. Вважати теж треба, аби турецького цісаря не зачіпати, поки він війська не розпустить, що звичайно пізною весною діється"...

Зімняв король гетьманського листа й з досадою в кут кинувши, заходив по кімнаті. Ніколи не здавався йому цей кабінет такою зненавидженою кліткою й тюрмою, як тепер. Покликав покойовця й приказав негайно коні до далекої дороги лаштувати. Зрозумів король, що ще хвилина і згинев заперті. Млоїло його під серцем і різало мов ножем.

Тимчасом на далекому півдні події чергувалися одна за другою.

— „Алеа якта ест!" — сказали собі сторони й попробували заграти на час.

Поплили універсали гетьмана до братів-шляхти й панів коронних, а їм назустріч розбрилися здалекого Буцька листи пана Хмельницького до всього козацького лицарства й народу посполитого стародавньої віри грецької.

Та коли одні тільки білий жах братам-шляхті наганяли, то другі до білого жару й без того вже гаряче залізо розпалювали. Заметушився народ, мов у муравлищу закопошилася жидова. Ніхто нічого не знав, але всі прочували, що наближається день, по якому все переміниться, провалиться вчорашнє й народиться щось нове, тим жахливіше для одних, чим привабніше для других.

Гра на проволоку кінчилася. Крига з Дніпра рушила, води розлилися, а з ними разом наспіла з Низу вістка, що ребелія рушила з місця. Що жило збіглося до гетьманського обозу. Зібрано воєнну раду.

— Що діяти?

— Хмельницький рушив з місця й прямує на клин поміж Дніпром і Тясмином.

— Треба йти проти нього й або здушити його в клині, або в чисте поле виманити й там розігнати на чотири вітри.

— Здушити, розігнати, — легко сказати, та не легко виконати. Війська в нас небагато, а скільки його в ребелізантів, Бог один знає...

— Ми повинні теж знати...

— Вивести би військо проти гільтайства й у чистому полі його розгромити, до волості не допустивши, але й на задні колеса теж треба оглядатися.

— Степ широкий і зрадливий, фортеці далеко, допомога непевна...

— —А вже про вірність народу грецької віри й не говорити...

— Відомо — фідес грека...

(Дальше буде).



ВЗАЇМНІ БОМБАРДУВАННЯ.
Німецькі летуни скинули недавно бомби коло Норфовку в Англії (1), та коло Ліону й Марсей у Франції (3), а англійські бомбардували Рурщину (2).

З ДНЯ

БЕЗ ЛИЦЕМІРСТВА.

Коли викинемо з теперішньої війни всякі гуманні кличі, мовляв одна сторона бється за всесвітню демократію, друга за деспотизм, можна буде легше зрозуміти інтереси Америки в тій війні; чи хоч би інтереси українського поневоленого народу. Як це підкреслюють чимало разів чолові американські журналісти, інтерес Америки в европейській війні не лежить нині в тім, щоб „забезпечити світ для демократії”, лиш у тім, щоб не допустити до гітлерівської домінації над світом. Бо колиб до тої домінації прийшло, на тім потерпить також безпека Америки, далі її міжнародний товарообмін і вкінці потерпить її духова культура.

ДАВНІ ГРІХИ.

Американці мають причину бути озлобленими на аліянтів, за їх поведінку з попередньої світової війни. Тоді аліянти також втягнули Америку до війни в імя великих засад, в імя демократії і свободи. А коли закінчилась війна, аліянти показали свої імперіялістичні апетити. Вони почали укладати будучу мапу світу так, аби забезпечити собі вічне панування над іншими. Всякі великі кличі потоптано, а президент Вилсон розчарований вернув до Америки.

Далі аліянти відказались сплачувати Америці довги, а навіть впродовж довгого часу очорнювали її в лакімстві, та порівнювали до відомого з шекспірівської драми скупаря Шайлока. Робили це аліянти тоді, коли їх державні банки переливались золотом.

РЕАКЦІЯ.

Тому тепер американці такі сторожкі перед аліянтами. Коли вибухла друга війна, супроти аліянтів існував серед широкого американського загалу навіть видимий холод. „Не пішлемо ми тепер своїх синів, щоб робили світ забезпечений для демократії”, говорила величезна частина, можна сказати 95%, американської суспільности.

Щойно коли Гітлер так блискавично розгромив аліянтські армії в Бельгії американська суспільність очутилась і тепер слідно в ній певну переміну.

Тепер бачимо, що більшість американської суспільности склонюється до того, аби помогти аліянтам у війні всім, крім посилки вояків. Ця зміна, одначе, повстала не тому, що нагло американська суспільність переконалась, що аліянти боряться за якісь взнеслі всесвітні ідеали, тільки тому, що перед американцями на цілий зріст виринуло питання — що буде, коли Гітлер виграє війну? Американська суспільність нині бачить, що не буде добра для Америки, коли Гітлер здобуде панування над Европою, а далі можливо над Африкою і хто зна, чи не над Азією. Америка буде довкруги залята політичними, економічними і духовими впливами тотальної імперії.

ПЕРША ОБОРОННА ЛІНІЯ.

Вслід за тим американці почали здавати собі нагло справу з того, що англійська воєнна Фльота, це перша оборонна лінія Америки. Тому треба зробити все можливе, щоб та оборонна лінія вдержалась. Ось це є причини збільшення симпатій до аліянтів і охота їм помогти. Ці причини є зрозумілі, льогічні і не лицемірські. Коли хтось у той спосіб вияснює американцям справу, скорше знайде прихильників для аліянтів, ніж коли зачинає від „роблення світу безпечним для демократії”. Це навіть самі аліянти знають і з „демократичними” кличами до американської суспільности вже так дуже не підступають. Англійський амбасадор лорд Лотіен у недавній промові до студентів Колюмбійського університету, виразно сказав: Гітлер хоче якнайскорше здобути Англію і дістати в свої руки англійську фльоту. Колиб він це осягнув він піде походом на Америку.

Ось арґумент, який зрозуміє кожний американець.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЛІБЕРАЛІЗМ.

Безперечно, що англійська раса уже по своїй природі відзначається більшим лібералізмом, ніж німецька раса. Але цей англійський лібералізм зовсім не випливає з якоїсь англійської надзвичайної ідейности і гуманности, коли ходить про їх заграничну політику, а просто випливає з расової, англійської вдачі і з купецьких інтересів Анґлії.

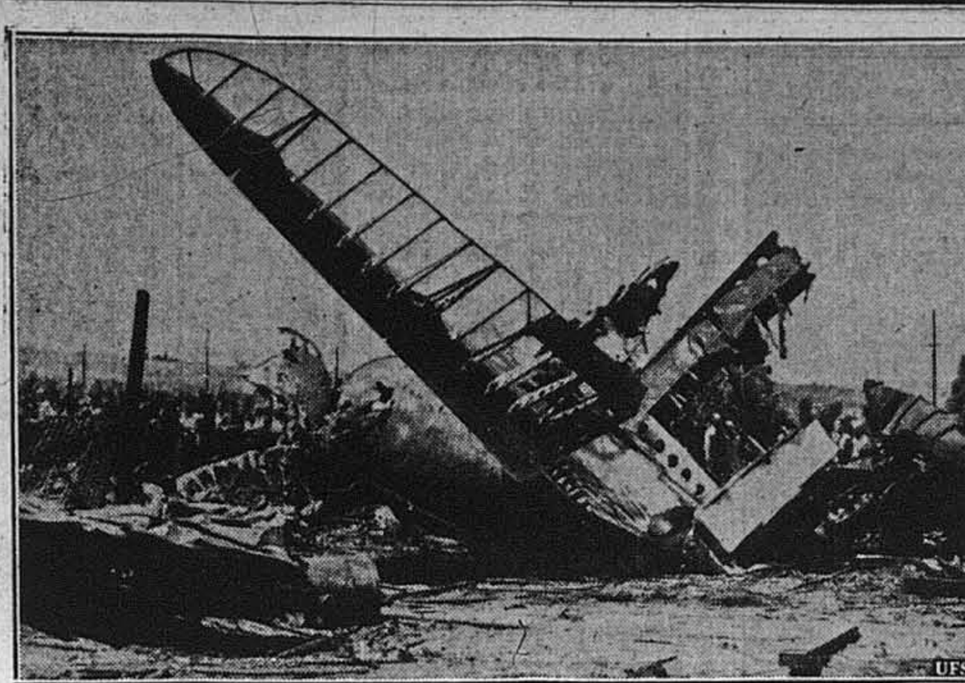
Незаперечним фактом є це, що в парі з англійськими впливами в світі могли свобідно існувати навіть маленькі держави, як ось скандинавські, Бельґія, Голяндія, Портуґалія й інші. Знову Гітлер писав у своїй книжці, що колиб німці здобули на світі впливи, ці малі держави підчинять собі і відберуть від них кольоніяльні посілості.

Та ще раз треба підкреслити, що англійський лібералізм не є ціллю англійської заграничної політики, ні не є ціллю теперішньої війни Анґлії, що мовляв, „ми будемо боротись, аби інші, слабші народи, могли свобідно жити”. Цей лібералізм випливає з анґлійського характеру, що впровадив в Европі засаду „рівноваги потуг” і він є корисний для Анґлії, як для торговельної нації.

БЕЗ ОМАН.

Це треба тямити, щоб не розчаровуватись і не називати її „перфідним Альбіоном”, коли вона той лібералізм деколи ламає. А що вона деколи його ламає, знають найкраще українці. Ось тепер Англія старається знов втягнути в сферу своїх впливів найбільшу гнобительку інших народів, Совети, даючи їй запевнення, що не буде втручатись в її внутрішні справи, зокрема не буде торкати справи совєтського панування над іншими народами, коли вона зірве з Німеччиною.

Анґлія, своєю національною культурою і своїми впливами в світовій політиці, безперечно, зробила чимало, щоб задержати свободолюбні, демократичні устрої. Цього їй не можна відмовити. Але помилку роблять ті, що думають, що вона ці великі і гуманні ідеї ставить як головну основу в програмі своєї заграничної політики. Хто так думає, розчарується, і з великої прихильности до неї попаде в велику ворожнечу. Анґлія не може ламати основних себелюбних законів, що реґулюють збірним життям людей. Вона мусить бути, як і всі інші, також себелюбною. Вищим, гуманним справам вона служить лиш по стільки, на скільки це не противиться її себелюбній політиці. Але і за це повинні бути вдячні їй ті, що, посередньо чи безпосередньо, занають від неї добродійств.



ЛЕТНИЧА ТРАГЕДІЯ В АМЕРИЦІ.

Коло Лос Анджелеса розбився літак американської фльоти, що коштував 110,000 долярів. У події згинули 4 особи.

Маріян Ґавдяк.

ІЗ ПАМЯТОК СТАРИНИ В ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНІ

Теребовельщина обіймає частину галицького Поділля над середущим бігом Серета та над його лівою притокою Гнізною, частину, що є переходовою країною між північним і південним Поділлям.

Виглядові поверхні Поділля додають найзамітніших рис долини подільських рік. В північній частині пливуть вони широкими, часто забагненими, долинами, а дна цих долин часто зайняті штучно твореними ставами. Згодом характер долин подільських рік міняється, вони стають дещо вужчі, їх береги помалу підносяться та стають стрімкіші. В південній частині Поділля долини переходять у вузькі яри з високими дуже стрімкими берегами.

Між Серетом і Гнізною, аж до її устя в Серет, простягається західня частина Теребовельщини, як шмат подільської високорівні, збудованої з червоних девонських пісковиків, покритий буковими лісами. Кілька кільометрів перед устям Гнізни, що пливе з півночі на південь, із правої сторони впадає до неї малий потік, що, пливучи з північного заходу, прорізав собі глибоку яругу та нею відділив від решти малий клаптик високорівні. Цей клаптик землі в виді трикутника з вершком при устю до Гнізни, на півночі обмежений яругою другого потока, що теж впадає до Гнізни, став простором, на котрому з кінцем XI. століття Ростиславичі побудували „град”, оборонну твердиню, що біля неї виросло місто Теребовля, одна зі столиць молодої держави.

Теребовельщина є проте одною з найстарших під історичним оглядом частин Галичини. Місто Теребовля виступає з кінцем XI. століття, як столиця одного з Ростиславичів, Василька. Своєю енерґією зуміли Ростиславичі вдержати у своїх руках Галичину та скріпити в нутрі свою державу. В першій половині XII. століття в теребовельській волості на передове місце висувається Галич, а при поділі Васильківської волости Теребовля дістається молодшому Васильковичеві, Іванові. По його смерті (в 1141. р.) його волость узяв Володимирко Володаревич та переніс столицю із свого Звенигорода до Галича. В перших роках володіння Ярослава Осмомисла під Теребовлею дійшло до великої битви (в 1154. р.), де проти себе стали війська Ярослава та Ізяслава II. Мстиславича. Кривавий бій покінчився програною Ярослава. Останні літописні вістки про Теребовлю маємо з початку XII. століття, з часів великої та довгої боротьби за Галичину, по смерті Великого Романа. Володимир Ігоревич зайняв Галич та віддав Теребовлю синові Ізяславові. Відтак Теребовля, як провінційне місто не грає вже ніякої ролі.

Як і в інших княжих городах (крім Галича), в Теребовлі до наших днів з княжої доби не вдержалися на поверхні землі ніякі памятки. Руїни замку з польських часів, що сьогодні домінують над Теребовлею та околицею стоять мабуть на фундаментах княжого замку.

Одною з найкраще вдержаних памяток Теребовельщини пізніших часів є руїни манастиря й церкви ОО. Василіян в Підгорянах. Лежать вони кілька кільометрів на південь від Теребовлі, серед лісів на поверхні високорівні між Серетом і Гнізною, майже над самим лівим берегом долини Серета.

Один із старших галицьких краєзнавців, Василь Ільницький, у своїй книжечці „Стародавня Теребовля”, виданій у 1812. році, пише про „величаві мури старинного василіянського манастиря, за містом, на гарному місці, в зеленому гаї, відки чудовий вид. Оснуваня манастиря мусить датуватися давніми часами, коли східньо-словянський обряд був у великій честі й силі, коли судити по величавих мурах та розмірах будівлі (ніби другий Манявський Скит)”...

Дійсно, з мурів манастиря прегарний, широкий вид на долину Серета, на села Підгоряни та Семенів і на далеку рівнину Поділля.

Із трьох сторін обмежений лісом стоїть трапезоїдальний чотирокутник мурів, декуди вже знищених. На чотирьох наріжниках мурів бачимо круглі башти, з котрих найкраще захована південно-західня башта. Північно-східня має копулясту стелю, що нагадує башти манастиря ОО. Кармелитів у Теребовлі. В північній стіні мурів знаходиться вїздова брама. В західній стіні брами на обрямуванні вікна на першому поверсі є напис, що говорить про фундатора, ігумена Діонісія.

Від вїздової брами, прямовісно до північної стіни мурів тягнуться манастирські будинки, на 10 м. широкі і 63 м. довгі. В них містилися кухні, рефектар та келії монахів, до яких веде вхід із довгого коридора. Над самою серединою господарських будинків здіймається поверх з кількома більшими залями. Від півдня до манастиря притикає велична церква, що має 24 м. довжини й 14 м. ширини, з аркадовими луками, побудована в ґотійському стилі в формі хреста.

Як догадується пок. археольоґ Януш, церква походить із XVII. століття, а якщо судити по деяких її ренесансових деталях, то треба віднести її будову до XVI. століття. Ільницький догадується, що мури є певно новішого походження, ніж манастир та церква та згадує про короля Івана Казимира з 1663. року, де манастир в Підгорянах названий дуже давнім.

Покищо час будови невідомий. В XVII. століттті мало тут бути багато монахів, що провадили виховне заведення. Як вказують чисельні отвори для пушок у стінах мурів та бастіонів, був манастир колись оборонною твердинею та перейшов неодну облогу.

Найкраще представляються руїни манастиря-твердині з правого берега Серета від села Семенова. На високій стіні яру Серета роблять вони враження старого лицарського замчища. Ціла будівля імпонує своїми розмірами, колись мусіло тут цвисти жваве життя, манастир мусів бути визначним осередком науки й освіти.

Велика ріжниця.

У місті, впоперек рухливої вулиці переходить громадянин, задивлений внебо.

— Гей, громадянине — гукає до нього переїжджаючий візник — дивіться туди, куди йдете, бо підете туди, куди дивитеся...



ВТІКАЮТЬ ДОМІВ.—Англійські жовніри в Бельгії бредуть морем, щоби дістатися до корабля, що їх повезе до Англії.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

DEDICATION OF UKRAINIAN GARDEN

Columbia Professor Tells of Constant Foreign Invasion of Homeland

Ukrainians of Cleveland and nearby cities yesterday dedicated the Ukrainian Cultural Gardens at Rockefeller Park.

Presented to Mayor Harold H. Burton as "the symbol of the great culture developed by our free democratic country which only in this country is given full opportunity of liberty and freedom," the gardens were dedicated with much ceremony and a parade.

The program took place on the sport field below the garden in Rockefeller Park. Omer E. Malisky, president of the United Ukrainian Organizations, was chairman.

Prof. Clarence A. Manning of Columbia University, the principal speaker, gave an account of Ukrainian history through its writers and poets. He spoke of the struggle and hardship of the Ukraine which except during short intervals has been under foreign invasion and oppression.

Sees Gardens as Models

John Tarnavsky, vice-president of the United Ukrainian Organizations, expressed the hope that gardens of the kind in Rockefeller Park could be developed in all large cities of our country, and that they would serve as models for the embattled countries of Europe.

Among other speakers were Archbishop John Theodorowich of Philadelphia; Dmytro Halychyn, supreme secretary of the Ukrainian National Association of New York; Chief Justice Carl Weygandt; Charles Wolfram, president of Cultural Garden Association, who introduced representatives of the other cultural gardens, and Miroslav Sichynsky of Scranton, Pa.

Ukrainian music was presented by the Dumka Ukrainian National Chorus of Detroit under the direction of Ivan Atamanetz. This group also took part in the pre-dedication concert held Saturday night in Public Music Hall.

Hold Banquet

Following the dedication ceremonies a banquet took place last night in the Ukrainian National Home, 2253 W. 14th street. Mr. Malisky was toastmaster.

The committee tssisting in the dedication included officers of the United Ukrainian Organizations who are Mr. Malisky, president; Mr. Tarnavsky, vice-president; John Spodar, recording secretary; Harry Stepanyk, financial secretary; Dmytro Szmagala, treasurer, and John T. Bilinsky, president of the youth group.

Among features in the Ukrainian Cultural Garden are busts of Volodimir the Great, first ruler of the Ukraine in the Ninth Century; Taras Shevchenko, national poet-hero, and Ivan Franko, a famous scholar, writer and poet. They were designed by Alexander Archipenko.

(The Cleveland Press, Mondoy, June 3, 1940)

Напиши: „КОЛХОЗ...”

Сталін жалівся перед Калініном, що в його шафі завелися миші.

— Тій біді не важко зарадити — говорить Калінін. — Напиши на шафі: „Колхоз імени Сталіна”. Тоді половина мишей згине з голоду, а друга втече.

ДЕМОКРАТИЧНА ПРОГУЛЬКА

На спеціяльних зборах Правильної Демократичної Організації Першої Варди в Джерзі Ситі, під предсідництвом Вилйема Дж. МекҐоверна, пороблено остаточні приготовання до річної прогульки при місячному світлі, що має відбутися в понеділок, 10. червня.

Для прогульки зачартеровано корабель „Американа” з Месек Лайн. Він виплине з причалу „Сі”, на початку вулиці Йорк, в 8. годині вечором.

Для забави гостей приготовано багату програму.

Комісареві помагає його брат, Филип МекҐоверн, і великий комітет, зложений з отсих членів. Mrs. Ellen Donelan, Mrs. Bridget Cullen, Mrs. Helen Domanski, Mrs. Anna Silvers, Mrs. Mary G. McGovern, Mrs. Nellie Choisez, Mrs. Carolyn Reid, Mrs. Sophie Maazlewski, Mrs. Alexandria Skoczypiec, Miss Joanna Malone, Joseph Bartzak, Charles Specht, James Fay, William Welsh, Ralph Basile, Henry Hunter, James Schemm, Stanley Kielbas, Frank Waltz, John Chunka, William Stevens, William Lynch, Peter Catanzaro, Louis W. Jacobs, William Connallon, William Sheridan, Harry Jewusiak, Edward J. Flynn, Meyer Rosenberg, Joseph Wissner, Herman Hilsenroth, John S. Burke, Anthony Lewandowski, Edward Katunsky, John McGuirk, James Livingston, Charles Donelan, John Flaherty, Harold Brown, William Sadlack, Stephen Sysak, Joseph Gillen, Fred Balbian, Joseph Welsh, Thomas O'Hare.

ПОВІДОМЛЕННЯ

для відділів У. Н. Союзу, а саме 156, 237, 352, 388, 391 і 394 з ЧЕСТЕР, ПА., та 173, 247 і 451 з ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Повідомляємо урядників і членів вище згаданих відділів, що

ВАЖНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 16. ЧЕРВНЯ (JUNE 16, 1940)

точно в годині 2. пополудні

В УКР. НАР. ДОМІ, 4th & WARD STREETS, CHESTER, PA.

На тих зборах, крім важних організаційних справ, буде також порішена справа створення Окружного Союзового Комітету. Тому всі урядники, а також члени поданих тут відділів з Честер повинні обовязково прибути на збори якнайчисленніше, а знова з відділів з Вілмінґтону повинні приїхати всі урядники, а також і ті члени, котрим буде можливо прибути. На ці збори прибуде також **організатор п. Загаєвич,** який реферуватиме в згаданих тут справах.

134,38

Тимчасовий Союзовий Комітет.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЗМІНИВ ПОГЛЯДИ.

Мексиканський маляр Рівера, приїхавши до Злучених Держав, каже, що він утік з Мексика, бо там йому грозила смерть з рук комуністів і націстів.

Кілька літ тому Рівера покинув Злучені Держави, де мав гарно платні замовлення, даючи до зрозуміння, що він не чується тут свобідно працювати по своїй волі. Покушавши волі в рідному краю, воліє Злучені Держави.

Старший і розумніший.

АМУНІЦІЮ ЧИ ЛЮДЕЙ.

На зборах Торговельної Палати Стейту Ню Йорк предложено було резолюцію, щоби організація заявилася за висилку до Анґлії й Франції всяких матеріялів, але проти помочі в людях.

Виступив потім один банкир і сказав: „Я думаю, що це було би понижче чести цеї Палати, коли люди в Анґлії й Франції й інших демократичних краях проливають кров в обороні своїх прав і чесного життя, щоби ми сказали, що ми пішлемо всякі матеріяли, але не проллемо ні одної краплі крови".

Палата рішила резолюцію відкинути, а замісць цього встановила комітет для студіювання й сформулування плянів для забезпечення міста й порту Ню Йорк.

НАСТРОЇ.

Рішення нюйорської стейтової Торговельної Палати це лише одна з багатьох подій того самого роду.

В той самий день збори Американського Неврольоґічного Союзу в Гарисоні, Ню Йорк, признали обовязком учених допомагати обороні краю. Ґубернатор стейту Ню Йорк попросив департамент війни уповажнити його до створення протилетничих відділів з національної ґвардії. Краєва торговельна палата закликає купців і промисловців до акції проти Німеччини по краях латинської Америки. На зборах Американської Федерації Праці принято резолюцію, що Федерація сподівається розгрому Гітлера й взиває американський народ приспішити узброєння Америки для боротьби з можливими напасниками.

Поза тими акціями йдуть настрої, котрі між іншим висказав президент Панамериканської Тростової Спілки на бенкеті Дочок Конфедерації в Ню Йорку: Як Німеччина переможе в війні в Европі, то американська перевага й мир на західній півкулі будуть загрожені.

Зате конґресмен Джеймс Вадсворт у своїй промові на закінченні шкільного року в одній школі для шпитальних доглядачок закликав американців добре дивитися, що вони роблять; треба бути панами подій, а не дозволяти подіям ставати панами над нами.

ОБОРОНЦІ РОБІТНИКІВ.

Німецька окупаційна влада в Голяндії заявляє, що першим її старанням супроти населення окупованої країни буде не допустити до зубожіння голяндського пролетаріяту.

Виходить, що вона проти зубожіння інших кляс голяндців нічого не має.

Зрозуміло: Як збідніють заможніші верстви голяндців, то німцям буде лекше вести з ними конкуренцію.

ПУСТИВ КОТА З МІШКА.

Італійський журналіст Ґайда виступив у фашистівській пресі з гострим випадом проти Злучених Держав. Він грозить їм, що, як Америка важиться мішатися в европейські справи, то Европа нападе на Америку. Під Европою він видно розуміє Італію й Німеччину.

Ці вигуки Ґайди припадають якраз на той час, коли Гітлер усіми силами старається переконати Америку, що він супроти Америки не має ніяких аґресивних намірів.

Чи буде Гітлер вдячний Ґайді за цю щирість, не звісно. Америка може бути.

ІТАЛІЯ, НІМЕЧЧИНА И АМЕРИКА.

Каже при тому Ґайда: чи не шанували европейські держави американської доктрини Монрова?

Цим він хотів би переконати Америку, що Італія й Німеччина й далі будуть цю засаду шанувати, якщо Америка буде поводитися супроти Мусолінія й Гітлера чемно.

Та чи може Америка вірити в обіцянки Мусолінія й Гітлера? Чи не напав Мусоліні на Етіопію й Альбанію, котрих незалежність признавав? І ще є багато обіцянок, яких Гітлер не зломив?

Обіцянка Мусолінія нині виглядає так, ґейби він говорив: Я вже нераз пробрехався і тому ви мені тепер мусите вірити.

НЕ ЗАПІЗНО?

Погроза фашистівської преси має ще одно значіння. Досі виглядало, що Гітлер (а з ним і Мусоліні) не мають чого Америкою журитися: поки Америка узброїться, Гітлер і Мусоліні вже зітруть Англію й Францію на січку.

Чомуж тепер потребує Мусоліні грозити Америці, щоби вона не важилася йти проти Німеччини й Італії?

Алфред Доф Купер, британський міністер пропаґанди, сказав у Лондоні американським ґазетярам, що й за рік американська допомога для аліянтів їм придасться. Чи не потвердив Ґайда нехотячи слова британського пропаґандиста?

САМОХВАЛЬКИ.

Хваляться советські ґазети, що це советська Росія придумала скидання жовнірів з літаків зо скоропадами поза лінії ворога, як це робила Німеччина в Норвеції, Бельґії й Франції.

Самохвальба дещо передвчасна. Чи не пождати би з нею до часу, як вороги советської Росії скинуть своїх жовнірів з літаків поза лінії советської армії?

АВАНСИ.

Советська преса подає вістки про нові аванси в російській армії й фльоті.

Пишеться в советській пресі, що це є найкращі військові лідери російського народу, достойні своїх попередників, царських ґенералів Котузова, Суворова й Ушакова.

У подібний спосіб писала кілька літ преса про тих великих військових лідерів російського народу, що їх пізніше Сталін поставив під стіну. Супроти цього міг би дехто спитатися: Коли почне Сталін розстрілювати цих?

Питалася сусідка: „А що ти, дівчино, робиш?"

Відповіла: „Шию. Не бачите?"

Сусідка: „Бачу, бачу. А пороти скоро почнеш?"

„Як лише докінчу шити".



ГАРІ Г. ВУДРИНҐ,
американський секретар війни, на своїй пшеничній фармі в Лекомптоні, Канзас.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ЙОНКЕРС, Н. Й.

З гостини на народні цілі.

Укр. церковна громада в Йонкерс, Н. Й., при церкві св. Михаїла, влаштувала в неділю, 26 травня, вечерю в честь п. Василя Мандзія, з тої нагоди, що п. Мандзій є урядником при тій церкві через 20 літ без перерви. Церковний уряд хотів цим способом хоч вчасти віддячитись свому товаришові і робітникові на церковному полі. Приявних гостей було поверх дві сотки. Перший забрав голос предсідник Василь Романишин, а відтак о. парох розпочав гостину молитвою і поблагословив вечерю. Після того предсідник покликав на тостмайстра місцевого учителя п. Михайла Фатюка, котрий зо свого уряду вивязався знаменито. Тостмайстер попросив з першою бесідою о. Кінаша. Бесідник у короткім вступнім слові підніс національну свідомість і патріотизм ювилята, його довголітню працю в парохії і побажав ще довгі літа так щиро, як дотепер, працювати Богу на славу, а парохії на пожиток. Іншими бесідниками були: професор О. Коишць, панове: Т. Каськів, Г. Дідоха, Н. Мазур, Н. Сивик, В. Старик, Ю. Лозюк. Андрій Вовк з Гейстінґс віддеклямував деклямацію свого укладу. Дарунки вручили від парохії і від хору для п. Мандзія, а від Сестрицтва Серця Христового для дружини ювилята. При кінці вечері п. Мандзій подякував промовцям, всім посторонним гостям і парохіянам за таку несподіванку для нього, а тостмайстер п. Фатюк вніс „многолітствіє", котре заінтонував своїм громовим барітоном п. П. Ординський, а вся публика підхопила і докінчила з таким замахом, що аж вікна в галі бреніли, а ювилят прослезився. Потім п. Фатюк підніс, щоб при тій нагоді гості дещо зложили на радіо програму і на народні цілі. Збірка принесла $34, котрі так поділено: Дві радіопрограми по $8, на Каледж у Стемфорді $8, на визвольну акцію $10.

Зложили такі особи по $1: проф. О. Кошиць, І. Кухта, Н. Туринчак, І. Романич, В. Мандзій, І. Дучинський, М. Фатюк, Н. Смаркуцький, К. Челак, Ю. Макар; І. Юґас 75 ц.; по 50 ц.: М. Микитюк, Т. Нечеснов, П. Ординський, М. Каблак, М. Палиця, М. Пеньович, І. Боднар, М. Романич, П. Гарасимів, К. Вдовин, С. Всякий, А. Вовк, А. Пупчик, К. Ціхонська, А. Тех, А. Пирч, Й. Ковальчик, Р. Пилипишин, М. Бенза, С. Мартинів, О. Тутко, К Петрик, П. Дюк, С. Котелець, Т. Кохань.

Присутній.

---o---

БОСТОН, МАСС.

Зо срібного весілля на добру ціль.

Дня 5 травня ц. р. громадяни Степан і Ксеня Ярош обходили 25-літній ювилей свого подружжя. На цей день їх діти справили їм несподівану гостину і запросили на неї ближчу родину, знайомих та бувших старостів, дружок і дружбів. А що гром. Ярош був першим орґанізатором нашого відділу 238 У. Н. Союзу, тому 20 літ, то теперішні урядники згаданого відділу також прийшли, щоб в імені відділу зложити ювилятові щирі бажання.

При добрій забаві приявні згадували про минулі літа, про теперішне положення українського народу, про наше життя в Америці і про загально світові справи. Староста А. Івашко забрав слово і зокрема розказав про теперішне тяжке положення українського народу, та попросив приявних зложити якусь жертву на ту українську школу в Моджанах, де вчаться українські сироти з Карпатської України. На його поклик зложили: ювиляти С. і К. Ярoші $5. по $1: А. Івашко, А. Ґурчиковська, П. Мороз, Н. Давискиба, Г. Музика, А. Бербелицька, А. Прохніцький, Т. Купчик, Й. Івашко, С. Кучер, гром. Нирі; по 50 ц.: Г. Зварич, А. Виноградник. Разом $17, які вислано через Обеднання на призначену ціль

Громадяни Йосиф і Агафія Бербелицькі святкували 30-літній ювилей свого подружого життя і з тої нагоди гості, що були на забаві, зібрали $13 на українську школу в Моджанах. Цю суму вислано через Обеднання на призначену ціль.

Н. Давискиба.

ЩО ВАЖНІШЕ: КРАСА ЧИ ПРИНАДНІСТЬ?

Деякі жінки, що гарні з вигляду, дивуються, чому чоловіки часто звертають багато уваги й на таких дівчат та жінок, що не мають тілесної краси. Є й такі випадки, що чоловіки звертають багато уваги й на таку дівчину, що не має ніякої претенсії до тілесної краси. А чому? Тому, що й людина без тілесної краси може бути принадною. Для жінок загально принадні такі чоловіки, що дотепні, смілі й веселої вдачі. А для чоловіків принадні такі жінки, що вміють наче відгадувати їхні думки та клопоти і відповідно їм співчувати. Кожний чоловік має свої клопоти та амбіції, і любить, коли жінка співчуває йому та подивляє його амбіції. Тож котра жінка вміє співчувати й заохотно ставитися до чоловіків, то звертає на себе навіть і більше уваги як горда або зарозуміла красавиця.

РЕНТҐЕНІВСЬКЕ СВІТЛО ВИТВОРЮЄ ПАДАВКУ В ПСІВ

Недавно американські вчені робили досліди на псах, яке враження зробить на них рентґенівське проміння. Показалося, що коли подержати пса довгий час під таким промінням, то за кілька день він може мати напад падавки (епілепсії), чи властиво почне мати такі самі прояви, як би мав падавку. Колиж оглянемо мозки псів, що в них запускано рентґенівське проміння, то покажеться, що в них була ушкоджена біла маса, тобто внутрішня частина мозку. Мабуть і ті люди, що хворують на падавку, мають ушкоджену білу частину мозку.

КІЛЬКО РОДІВ ВИНОГРАДУ?

Орґанізація годівців овочів подає, що американські виноградарі досі подали 81 родів винограду, що їх управляється в ріжних американських стейтах.

Годівці винограду в стейті Ню Йорк кажуть, що серед них стають популярні ті сорти винограду, що доспівають вчасно.

ҐАЗЕТИ Й ДОВГОВІЧНІСТЬ

Д-р Вилiєм Фелпс, професор медицини в Колеґії Джеферсона, говорив на закінченні шкільного року цеї школи, що ґазета помагає людині досягнути глибокого віку, бо вона збільшує її охоту до життя й усуває її сум.

ЦІНА НЕ СМІЄ ПІТИ НИЖЧЕ 70 ЦЕНТІВ

Поки щось дальше не станеться, найвища ціна пшениці на збіжевій біржі в Винніпеґу не сміє зійти нище 70 центів, сказав 21 травня міністер торговлі і промислу Дост. Дж. А. МеккКинон. Він сказав, що уряд буде пильно вважати на цілу ситуацію.

Заява міністра говорить, що „канадійська пшенична рада прийматиме доставу від продуцентів до означеної законом границі 5,000 бушлів. Продуценти, що матимуть вище, можуть доставляти надвишку до пулів, створених згідно з законом про продавання пшеничними кооперативами".

ТАРЗАН, ч. 23. Загадочний чоловік.



Незапримічені ніким на покладі корабля малпа і Джейн провалились в діл, у чорний отвір корабля.

Тарзана гурт мусів відступати перед наступаючими піратами. Нагло двері кімнати, в якій вони були, відкрились.

„Сюди, скоро!", закликала Маріка. Тарзана побиті люди поспішно почали ховатись до криївки.

В криївці, куди сховався Тарзан з товаришами, були якісь вояки, що держали обнаружені мечі. „Хто це?" — запитав Тарзан.